

μουσικής

ΠΟΛΥΤΟΝΟ ✓

ΤΕΥΧΟΣ 64 ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2014 0,01 € ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΟΥΡΓΩΝ ΚΩΔ.7016

**Λεωνίδας
Καβάκος**

Ιδιοκτήτης

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΟΥΣΟΥΡΓΩΝ
Ελληνικό Τμήμα Διεθνούς Οργανισμού
Σύγχρονης Μουσικής (ISCM)
Βασ. Σοφίας & Κόκκαλη,
115 21 Αθήνα
τηλ./fax: 210 7256607

Συντακτική ομάδα

Εκδότης
Κωνσταντίνος Α. Λυγνός*

Συντονισμός ύλης

Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*
Φανή Κοσώνα*

Τεχνική επεξεργασία

Ελένη Σκάρκου*

Καλλιτεχνική επιμέλεια

Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*
Ελένη Σκάρκου*

Οικονομικά & επικοινωνία

Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*

Δημοσιογραφική έρευνα & διανομή

Κωνσταντίνος Φλεριανός*

Μόνιμοι συνεργάτες

Άγγελος Γαβριήλ,
Γεωργία Καλοδίκη*,
Λεωνίδας Κανάρης*,
Άση Κονδυλίδου,
Μαικήνας,
Νίκος Ροδίτης,
Θωμάς Ταμβάκος*

Συνεργάτες τεύχους

Σπύρος Δελγιαννόπουλος,
Βάλια Δραγατάκη - Κορωνίδη,
Απόστολος Κώστιος,
Αγγέλικα Παπανικολάου,
Αλέξιος Σαββίδης

Εξώφυλλο

Ελένη Σκάρκου

Μαρία Χριστίνα Κριθαρά

Φωτογραφία Εξωφύλλου

Marco-Borggreve

Φωτογραφικό υλικό:

Αρχαία: Χάρη Ακριβιάδη,
Βάλια Δραγατάκη - Κορωνίδη,
Μίμη Πλέσσα, Ελένη Σκάρκου,
Marco-Borggreve, Nicolas Brodard

Γλωσσική επιμέλεια

Φανή Κοσώνα*,
Μαρία-Χριστίνα Κριθαρά*

Μετάφραση κειμένων

Μαρία Θεοφίλη
Μαρία Χριστίνα Κριθαρά
Κωνσταντίνος Λυγνός,

Συνδρομές - Διαφημίσεις

Χανιώτου 17, 154 52, Ψυχικό
Μ. Χ. Κριθαρά: 210 6713086

Εκτύπωση - Παραγωγή

ΦΩΤΟΛΙΟ & ΤΥΡΙΚΟΝ Α.Ε.
Κηφισσού 159, Αθήνα
τηλ. 210 3470808, email: fotoлио@tyricon.gr

(* μέλη της Ε.Ε.Μ.)

Η αναδημοσίευση κειμένων και υλικού

επιτρέπεται μόνον κατόπιν άδειάς

της Συντακτικής Ομάδας ή του Δ.Σ. της Ε.Ε.Μ.

Τα άρθρα του περιοδικού δεν εκφράζουν

υποχρεωτικά τις απόψεις του Δ.Σ. της Ε.Ε.Μ..

Οι επιλογές του περιοδικού αποτελούν ευθύνη

της Συντακτικής Ομάδας. Τα εντόγραφα

άρθρα εκφράζουν απόψεις των συντακτών μας.

ISSN 2241-0007

Σ' αυτό το τεύχος

2. Εκδηλώσεις Ε.Ε.Μ.
4. +θεσις
6. Ημερολόγιο
9. Εκδηλώσεις εξωτερικού
11. Ειδήσεις - Σχόλια
18. Για το Τρίτο Πρόγραμμα
20. Μουσικό παρατηρητήριο
21. Εργαστήρια νέων συνθετών
24. Hellenic Music Centre
26. Δημήτρης Δραγατάκης
28. Λεωνίδας Καβάκος
34. Μίμης Πλέσσας
38. Στις πηγές
40. Έλληνες συνθέτες
42. Πιανιστικό εργαστήριο
44. Polytonon in English
46. Σεμινάρια - Διαγωνισμοί
49. Βιβλιοπαρουσίαση
52. Οπτικές Ακροάσεις
54. Ανακοινώσεις

Λίγο πριν το καλοκαίρι...

Ανατρέχοντας σε παλαιότερα τεύχη του περιοδικού μας, διαπιστώνουμε ότι συνήθως αυτή την εποχή του έτους αναφερόμαστε είτε στον Μάνο Χατζιδάκι, είτε σε ανθρώπους που βάζουν το μικρό τους λιθαράκι στα μουσικά μας πράγματα, είτε σε ελπιδοφόρες ενέργειες οι οποίες δυναμώνουν την πίστη μας στο κρυφό δυναμικό που διαθέτει η μουσική μας κοινότητα. Επίσης, καθώς είναι και το τέλος της ακαδημαϊκής χρονιάς, κάνουμε και έναν μικρό απολογισμό του χειμώνα.

Ούτε αυτή τη φορά θα κάνουμε εξαίρεση.

Παρ' όλες τις δύσκολες συνθήκες και με τις μικρότερες δυνατές απώλειες, η Ένωση Μουσουργών κατόρθωσε για άλλη μια χρονιά να ολοκληρώσει έναν αξιόλογο κύκλο συναυλιών του οποίου το ενδιαφέρον φινάλε πραγματοποιείται μέσα στον Μάιο.

Οι παιδικές και νεανικές ορχήστρες και χορωδίες συνεχίζουν να μας εκπλήσσουν ευχάριστα.

Η Λυρική Σκηνή και οι Κρατικές Ορχήστρες, εγκαινιάζοντας και συνεχίζοντας σειρές πετυχημένων δράσεων, αναβαθμίζουν συνεχώς την ποιότητά τους και το ενδιαφέρον του κοινού.

Τέλος, εμείς στο Πολύτονον με πολύ χαρά φιλοξενούμε στις σελίδες αυτού του τεύχους, έναν από τους σημαντικότερους Έλληνες μουσικούς: τον Λεωνίδα Καβάκο. Πολυβραβευμένος και με διεθνή αναγνώριση, δίνει αυτόν τον μήνα για τρίτη φορά σεμινάριο βιολιού, καθώς, όπως και ο ίδιος λέει, ένα βασικό εχέγγυο της υψηλής μουσικής τέχνης είναι η σωστή μουσική παιδεία.

Δεν θα αναφερθούμε σε αυτό το σημείωμα σε όλα όσα μας ανησυχούν και μας θλίβουν.

Επειδή όμως, όπως πάντα, θέλουμε για άλλη μια φορά να θυμηθούμε τον Μάνο Χατζιδάκι, παραθέτουμε τμήμα δελτίου τύπου σταλμένο από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (το οποίο - ομολογούμε - μας έκανε να ζηλέψουμε):

Υπογράφηκε από τον αρμόδιο αναπληρωτή υπουργό, η εκταμίευση 11.000.000 ευρώ για την «αναγκαία στήριξη του ελληνικού αθλητισμού με πρόσθετους πόρους». Μάλιστα διευκρινίστηκε πως από αυτά τα χρήματα, τα 9.000.000 ευρώ «θα χορηγηθούν σε Αθλητικές Ομοσπονδίες & αναγνωρισμένα αθλητικά σωματεία». Τέλος, τονίστηκε πως η φετινή επιχορήγηση του ελληνικού αθλητισμού θα κυμανθεί στα περσινά επίπεδα.

Αν θυμόμαστε σωστά, το ποσό που είχε διατεθεί και δημοσιευτεί στη Διαύγεια πριν ενάμισυ περίπου χρόνο, για διάφορους μουσικούς φορείς (εκτός Λυρικής & Κρατικών Ορχηστρών φυσικά), ήταν κάτω από 500.000 ευρώ.

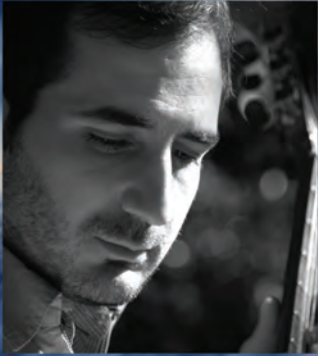
Ο Μάνος δεν ζει για να σχολιάσει αυτή την απόφαση.

Εμείς οι υπόλοιποι όμως, είμαστε εδώ και θα θέλαμε τα δικά σας σχόλια.

Η Συντακτική Ομάδα

Τρίτη 6 Μαΐου 2014, ώρα 20:30

Ένωση

Μουσική για Κιθάρα

του Θόδωρου Αντωνίου

Νίκος Ζάρκος, κιθάρα

Την εκδήλωση συνδιοργανώνει
το Πρόγραμμα Μουσικής του

Θέατρο Ελληνοαμερικανικής Ένωσης
Μασσαλίας 22, Κολωνάκι

Είσοδος ελεύθερη

Μουσική για κιθάρα του Θόδωρου Αντωνίου
Σονάτα για Κιθάρα, Fantasia in Memoriam, Σουίτα για Κιθάρα, Στιχομυθία II.
Ερμηνεύει ο Νίκος Ζάρκος.

Ωδείο Φίλιππος Νάκας

Πέμπτη 15 - 5 - 2014, ώρα 20.30
Skin, Wood & Metal: A percussion tale

Έργα για κρουστά των Samim Odeh Tammimi: Zikra,
Ιάννη Ξενάκη: Rebonds B, Στρατή Μηνακάκη: Diaplus I,
Casey Cangelosi: Meditation n. I & Plato's Cave, Κωνσταντίνου Βορίση: Puppets,
Διονύση Παπανικολάου: Liquid Moon, Luuk van Rossum: Mysteries.

Σολίστ στα κρουστά οι:
Αλέξανδρος Γιοβάνος και Γεράσιμος Τσαγκαράκης.

Νέο Τρίτο, “παλαιάς κοπής”

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η επανεκκίνηση του Τρίτου Προγράμματος τον Μάρτιο γέμισε με χαρά και αισιοδοξία τους απογοητευμένους ακροατές του, ενώ επανέφερε στην ενεργή δράση τους μουσικοπαραγωγούς και πολλούς συντελεστές του, που για ένα μαύρο ενιάμηνο βρέθηκαν «εκτός αέρα» και «στον αέρα». Στο διάστημα αυτό κανείς δεν κατάφερε να μας πείσει για την ανάγκαιότητα μιας τέτοιας διακοπής της λειτουργίας του μοναδικού πολιτιστικού μας ραδιοφώνου...

Έχουμε γράψει πολλές φορές τις απόψεις μας για το τι είναι (ή τουλάχιστον τι θα έπρεπε να είναι), ένα «Τρίτο Πρόγραμμα». Ο βασικός στόχος πρέπει να είναι η συστηματική διάδοση της έντεχνης (ή «λόγιας», ή κλασικής) μουσικής: χωρίς παραχωρήσεις, χωρίς εκπτώσεις, χωρίς διακοπές και χωρίς διαλείμματα. Αναγκαίο το πλούσιο θεματολόγιο σε όλα τα είδη (συμφωνική, χορωδιακή, οπερατική, σολιστική, μουσική δωματίου, σκηνική μουσική, αφιερώματα σε συνθέτες κ.τ.λ.) καθώς και σε όλες τις εποχές: κλασική, προκλασική, ρομαντισμός, παλιά μουσική, σύγχρονες τάσεις. Το Τρίτο οφείλει να αγκαλιάζει όλες τις προτιμήσεις, χωρίς ωστόσο να παραλείπει την ιδιαίτερη προσοχή που χρειάζεται η προβολή και της ελληνικής έντεχνης μουσικής. Η προβολή της εγχώριας παραγωγής είναι κάτι που θεωρείται αυτονόητο σε όλες τις υπόλοιπες εθνικές ραδιοφωνίες της Ευρώπης.

Στο τελευταίο αυτό ζήτημα είχαμε εστιάσει σημαντικό τμήμα παλαιότερης αρθρογραφίας στο «Πολύτονον». Παράλληλα είχαμε τονίσει και την ανάγκη για μία γενικότερη οργανωτική υποστήριξη και τεχνολογική αναβάθμιση από πλευράς ΕΡΤ, έτσι ώστε να υπάρξουν «ζωντανές» αναμεταδόσεις, σαν τις λίγες που παλαιότερα ακούγαμε από το

Μέγαρο Μουσικής με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών. Στην ίδια λογική θα θέλαμε ηχογραφήσεις και μετέπειτα μεταδόσεις, τόσων και τόσων σημαντικών μουσικών δρωμένων, συναυλιών, ρεσιτάλ και άλλων εκδηλώσεων, που αποτελούν πλέον σταθερό κομμάτι της μουσικής μας ζωής. Επισημαίνουμε ότι πολλές από αυτές είναι άμεσα συνδεδεμένες με τη σύγχρονη ελληνική μουσική δημιουργία.

Το τωρινό πρόγραμμα

Την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές το Τρίτο εκπέμπει ήδη περίπου ένα μήνα και κάτι, δομημένο κατά βάση πάνω σε ένα μοντέλο λίγο - πολύ κληρονομημένο από αυτό που υπήρχε πριν τη διακοπή. Η επανεμφάνιση έχει και κάποια νέα χαρακτηριστικά καθώς εκπέμπει όχι μόνο στα γνωστά 90.9 και 95.6 FM, αλλά επιπλέον στα 107.9 και 109.7. Από την άλλη, η ποιότητα και η δύναμη του σήματος είναι - το λιγότερο - αμφιλεγόμενη και τα τεχνικά προβλήματα στη μετάδοση, που από παλιά ταλαιπωρούν το σταθμό, όχι μόνο δεν έχουν αντιμετωπιστεί, αλλά ίσως και να έχουν χειροτερέψει. Ενδεικτικό: αν δοκιμάσετε να ακούσετε Τρίτο σε αυτοκίνητο, είναι σχεδόν σίγουρο ότι μετά από λίγο θα αποσυντονιστείτε και θα καταλήξετε να ακούτε τραγούδια από κάποια όμορη εμπορική συχνότητα.

Η καθημερινή πρωινή και μεσημεριανή ζώνη (7.00 έως 12.00 και 12.00 έως 17.00) ακολουθεί περίπου τα γνωστά πρότυπα με τους ίδιους συντελεστές: Γ. Φλωράκης, Δ. Μαλλούχος, Τζ. Καρόρη, ενώ έχει επανέλθει και ο Γ. Κατσαούνης. Τη σκυτάλη παίρνουν αργότερα οι Α. Ρικάκης, Μ. Μωυσίδης, Χ. Παπαγεωργίου, Στ. Μούστος, Κ. Καλλιτσουνάκη και Θ. Λούστας. Επαναλήψεις όπως λ.χ. αυτή

Η κυριαρχία της «μεσότητας»

Ο Κωνσταντίνος Λυγνός συζητά με τον Ιωσήφ Παπαδάτο, «μέντορα» του φετινού Εργαστηρίου Νέων Συνθετών. Το Εργαστήριο έγινε όπως πάντα στην Αίθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος του Μεγάρου Μουσικής, στις 12 Μαρτίου, με το Ελληνικό Συγκρότημα Σύγχρονης Μουσικής και υπό τη διεύθυνση του Θόδωρου Αντωνίου.

Τα έργα που παρουσιάστηκαν ήταν:
«Stille aus Jenseits» του Γιώργου Καραμήτρου,
«Γένεσις» του Μάνου Μαρκαντώνη,
«A Clean Well - Lighted Place» του Λάμπρου Πετσούλα,
«TIR MBO!», του Άντυ Σκορδή,
«Νοείν» του Βιτάλη Καραγκεζιδή
και «moving when clocks» της Φαίδρας Χάφτα - Δούκα.

Κ. Λ. Η μεγάλη διάρκεια του θεσμού των Εργαστηρίων (φέτος έγιναν για 18η φορά) μας δίνει την αφορμή να σκεφτούμε συνολικά γύρω από το ύφος των έργων. Υπάρχουν χρονιές που κυριαρχεί περισσότερο το παλιό γνωστό *avant garde*. (Κάποτε, ως μέλος της Επιτροπής, είχες κάνει και εσύ αυτό το σχόλιο...) Σε άλλες χρονιές τα παιδιά γράφουν πιο ελεύθερα. Κάτι τέτοιο είναι προφανώς τυχαίο, εξαρτάται από τους συμμετέχοντες και δεν δείχνει κάποια τάση ή ρεύμα.

Μας δείχνει όμως ότι ακόμα βρισκόμαστε στην ίδια, ας την πούμε, «μετά - από - κάτι» εποχή.

Ι. Π. Κατ' αρχήν ένα σχόλιο πολύ σημαντικό: Νομίζω ότι από τότε που σταμάτησε ο διαγωνιστικός χαρακτήρας, σταμάτησαν και τα παιδιά να γράφουν έχοντας την αγωνία για το ποιος θα πάρει το βραβείο.

Έχω την εντύπωση ότι τώρα πραγματικά βγαίνει αυτό που θέλουν να γράψουν και όχι αυτό που κάποιος

γρηραιότερος συνθέτης θέλουν να ακούσουν.

Κ. Λ. Ή ακόμα περισσότερο, να γράφουν προσπαθώντας αν είναι δυνατόν, να μπουν μέσα στο μυαλό της Κριτικής Επιτροπής.

ΙΙ. Π. Υπάρχει ένας ολόκληρος μηχανισμός που το υποβοηθάει αυτό. Αν θέλεις να έχεις ένα καλό βιογραφικό, να έχεις δύο - τρία βραβεία, πρέπει να υποστείς τις συνέπειες. Εγώ δεν θα το 'κανα ποτέ, αλλά τώρα που

Βιοΐ και μουσική ως τρόπος ζωής

Παίρνοντας αφορμή από το σεμινάριο που θα πραγματοποιήσει ο Λεωνίδας Καβάκος από τις 30 Μαΐου ως την 1η Ιουνίου στο Ωδείο «Μουσικοί Ορίζοντες», συναντηθήκαμε μαζί του για μία «εφ' όλης της ύλης» συζήτηση, αλλά τελικά μιλήσαμε πάρα πολύ για τη διδασκαλία:

«Για μένα είναι πολύ σημαντικός ο συνδυασμός καλού καθηγητή και ταλαντούχου μαθητή. Ο καλός καθηγητής πρέπει να είναι «ηθικός», με την έννοια ότι πρέπει να μπορεί να διδάξει στο παιδί το μεγαλείο της τέχνης που υπηρετεί.

Αυτό δεν χρειάζεται ταλέντο για να το κάνεις. Αν το πιστεύεις θα το μεταδώσεις. Άμα το παιδί καταλάβει την ευθύνη που έχει, αν έχει ταλέντο, προχωρά και από μόνο του.»

Εξ αιτίας των πολλών υποχρεώσεών του, διδάσκει σχετικά λίγο.
«Όταν εγώ ταξιδεύω για να κάνω τις συναυλίες μου, δεν μπορώ να παρακολουθήσω ενδελεχώς την πορεία ενός παιδιού με ταλέντο, το οποίο όμως εμένα θα μου εμπιστευθεί τη ζωή του.»

Το σεμινάριο είναι και ένα είδος αναπλήρωσης αυτού του κενού:
«Θέλω να μεταδώσω τις γνώσεις που έχω στο ψηλό επίπεδο των μαθητών που έρχονται. Επίσης να δώσω κάποιες πληροφορίες και να τους εμβολιάσω με ένα τρόπο σκέψης γύρω από τη μουσική, ο οποίος έχει μία συγκεκριμένη ηθική.»

Επιλέγει την Ελλάδα και όχι το εξωτερικό, γιατί πιστεύει εδώ πραγματικά χρειάζεται.
«Το κάνουμε με αυτό τον τρόπο τρία χρόνια. Ελπίζω να γίνει άλλα δύο και μετά να εξελιχθεί σε μία μορφή ακαδημίας, το οποίο είναι κάτι που δεν υπάρχει στην Ελλάδα και λείπει πάρα πολύ.

Όμως θα ήθελα και να το εξελίξω, γιατί είναι σημαντικό να υπάρχει μία καθοδήγηση και στα προγενέστερα επίπεδα.»

Κ. Λ. Να υποθέσω ότι η ενασχόληση με το βιολί προέκυψε περίπου αυτόματα λόγω οικογενειακού περιβάλλοντος;

Λ. Κ. Έτσι απολύτως. Υπήρχε πολλή μουσική μέσα στο σπίτι, και βιολί και πιάνο. Κάποια στιγμή τα Χριστούγεννα έλαβα ένα βιολάκι ως δώρο. Στην αρχή ήταν σαν παιχνίδι και μετά σιγά - σιγά προχώρησε.

Κ. Λ. Υπάρχει ένα θέμα με τις παλαιότερες γενιές μουσικών, το έχω κουβεντιάσει και με άλλους. Έχω την αίσθηση ότι η γενιά του πατέρα σας, υπήρξε αδικημένη...

Λ. Κ. Οπωσδήποτε. Όταν γεννιέσαι και μεγαλώνεις μέσα σε συνθήκες ιδιαίτερα σκληρές όπως ήταν αυτές του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου, τα πάντα γίνονται προβληματικά. Ήταν μία πολύ άτυχη συγκυρία για τη γενιά αυτή, που και ταλέντο είχε και θα μπορούσε να είχε κάνει πολλά πράγματα.

Κ. Λ. Υπάρχουν κάποιοι, ίσως πιο ταλαντούχοι - ίσως πιο τυχεροί που ακόμα και τότε ξέφυγαν. Μήπως η Ελλάδα παράγει ανθρώπους που με-

τά δεν έχει τι να τους κάνει και η μόνη λύση τους είναι να φύγουν; Υπάρχουν τρανταχτά παραδείγματα, όπως η Κάλλας και ο Μητρόπουλος και δεν είναι τα μόνα.

Λ. Κ. Προσωπικότητες τέτοιου μεγέθους δεν είναι απαραίτητο ότι μπορείς να τις χωρέσεις κάπου... Έχει μία δόση αλήθειας αυτό που λέτε, όμως εγώ θα το τοποθετούσα σε ένα πολύ πιο προσγειωμένο πλαίσιο: τις υποδομές και τις προϋποθέσεις ώστε κάποια εξέχοντα ταλέντα να εξελιχθούν. Αυτό αφορά στη στελέχωση ορχηστρών και στη στελέχωση Ωδείων. Αυτό θα εξασφάλιζε την παραγωγή και την ενεργή κατοχύρωση μίας συνέχειας από γενιά σε γενιά.

Κ. Λ. Σήμερα πλέον μόνο οι δύο Κρατικές και η Λυρική προσφέρουν σίγουρη δουλειά. Μετά από πολλά χρόνια οι μουσικοί έχουν βρεθεί στο χειρότερο δυνατό σημείο.

Λ. Κ. Απλά σήμερα βιώνουμε την αντανάκλαση της έλλειψης υποδομής, σεβασμού και σχεδιασμού. Αν

όλα αυτά είχαν σχεδιαστεί και οργανωθεί με έναν τρόπο που θα ήταν διεθνών προδιαγραφών... Πώς να το πω; Τις ορχήστρες έπρεπε να τις οργανώσουμε έτσι ώστε να μπορέσουν να μπουν στον διεθνή χάρτη. Όχι απλώς να τις έχουμε για να τις έχουμε. Αυτός ήταν ο λόγος που έχω πει ότι «στην Ελλάδα υπάρχουν τα πάντα και δεν υπάρχει τίποτα.»⁽¹⁾

Αν ήταν λοιπόν σωστά οργανωμένες, το Κράτος ενδεχομένως να μην είχε εγκαταλείψει τις ορχήστρες. Όμως και αυτό να είχε γίνει, πιθανά θα είχαν βρεθεί οι ιδιώτες που θα υποστήριζαν μία προσπάθεια που είναι διεθνώς καταξιωμένη και αποδεδειγμένα λειτουργεί πάνω σε πρότυπα.

Το θέμα είναι ότι στην Ελλάδα δημιουργούνται πράγματα με ενθουσιασμό αλλά και με καλές προθέσεις. Όμως στερούμεθα σχεδιασμού και οργάνωσης. Πρέπει να δούμε αυτό που κάνουμε για τα επόμενα είκοσι χρόνια. Ακριβώς όπως μία επιχείρηση που για να είναι υγιής πρέπει να σχεδιάσει πού θέλει να βρίσκεται την επόμενη πενταετία.

Αφιέρωμα Πολιτιστικού Κέντρου Ηλιούπολης & Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών, Κύκλος "Ήχων Ακρόασις", Δημαρχιακό Μέγαρο Ηλιούπολης 2009

Ολοκληρώνοντας τη δημοσίευση αποσπασμάτων της συζήτησης που είχαμε με τον Μίμη Πλέσσα, είμαστε δυστυχώς υποχρεωμένοι να επιλέξουμε κάποια από ένα μεγάλο αριθμό θεμάτων που θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν σε αυτή.

Επικεντρώνουμε στα θέματα που σχετίζονται περισσότερο με την είσοδο της jazz στην ελληνική πραγματικότητα, αλλά και τις απόψεις του συνομιλητή μας στο ερώτημα «τι είναι jazz». Παραθέτουμε επίσης την αφήγησή του για τη σχέση του με τον Γ. Α. Παπαϊωάννου, θεωρώντας ότι έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για ένα μεγάλο αριθμό αναγνωστών μας.

2ο μέρος

Η σχέση με τον Γ. Α. Παπαϊωάννου

Κ. Λ. Περάσατε καθόλου - έστω και λίγο - από τον Γιάννη Παπαϊωάννου για να πάρετε κάποιες γνώσεις;

Μ. Π. Εκεί πήρα τη δικαίωσή μου. Κάποια στιγμή, το θεώρησα ιταμό να μπορώ να λύνω διαφορικές εξισώσεις, να ξέρω γράμματα, να ξέρω γαλλικά, να τα καταφέρνω στα αγγλικά και να μην ξέρω επτά νότες. Και λέω: «Όχι. Θα πας να μάθεις!»

Α. Γ. Σε τι ηλικία αυτό κύριε Πλέσσα;

Μ. Π. Ήταν μετά την Κατοχή, το 1946. Εγώ έχω γεννηθεί το '24, κάνε το λογαριασμό σου.

Α. Γ. Είκοσι δύο ετών...

Μ. Π. Με παρέσυρε τόσο πολύ αυτή η μελέτη, που με χτύπησε ένα λεωφορείο καθώς πήγαινα από τη Μητρόπολη στην Ιπποκράτους.

Άρχισα να μελετάω σκάλες και τότε μου είπαν ότι υπάρχει ένας άνθρωπος που είναι πάνω από τα καθιερωμένα κλασικά και είναι ο Γιάννης Παπαϊωάννου.

Πάω, τον βρίσκω και μου λέει, «παίξε μου κάτι»

«Τι να σας παίξω;» του λέω, «δώστε μου εσείς μερικές νότες»

Μου έδωσε κάποιες νότες και του αυτοσχεδίασα με τον απλούστατο τρόπο, γιατί οι τζαζίστες αυτό μπορούν να κάνουν: να επηρεαστούν από τον ήχο ή από μία φράση μουσική που θα τους δώσει. Να την πάρω εγώ να την παίξω με τον δικό μου

τρόπο, να γυρίσει πίσω σε σένα να μου απαντήσεις.

Όλα αυτά με ένα γλωσσάρι που οι τζαζίστες μεταξύ τους το καταλαβαίνουν ανάλογα με το για ποια εποχή μιλάμε και ποιο είδος τζαζ υπηρετείται...

Μου λέει τότε: «Εσύ είσαι προχωρημένος παιδί μου. Τι θες να μάθεις;» Του απαντώ: «Θέλω να μάθω μουσική, να μάθω να διαβάζω» και μου λέει: «Τότε ανορθόδοξα, θα ξεκινήσουμε από τον Hindemith. Μου δίνει ένα βιβλίο και μου λέει: «Θα κάνεις με αυτό το θέμα, ότι μπορείς.»

Εγώ εκείνη την εποχή έχω πάρει την πρώτη ταινία της ζωής μου για να γράψω τη μουσική: το «Έγκλημα στα παρασκήνια», έτσι δεν έχω καιρό και ντρέπομαι να πάω στο πρώτο μάθη-

polytonon

Nr 64 May - June 2014

Owner

GREEK COMPOSERS' UNION
Greek Section of the International Society
for Contemporary Music (ISCM)
Vassilissis Sofias Av. & Kokkali Str.
115 21 Athens
tel. / fax: 210 7256607

Editorial Board

Publisher
Constantine A. Lignos*

Editor in chief
Maria Christina Krithara*

Fani Kossona*

Technical support
Helen Skarkou*

Layout

Maria Christina Krithara*

& Helen Skarkou*

Subscriptions & contact

Maria Christina Krithara*

Research & Distribution

Constantine Flerianos*

Regular contributors

Angelos Gavriil,

Georgia Kalodiki*

Leonidas Kanaris*

Assi Kondilidou

Mecaenas

Nickolas Roditis

Thomas Tamvakos*

Contributors in this issue

Spiros Deligiannopoulos

Valia Dragataki - Koronidi

Apostolos Kostios

Angelica Papanickolaou

Alexios Savvides

Front page:

Helen Skarkou

Maria - Christina Krithara

Front page photography:

Marco-Borggreve

Photographic material:

Archives of:

Charis Akriviadis,

Valia Dragataki - Koronidi

Mimis Plessas, Helen Skarkou

Marco-Borggreve, Nicolas Brodard

Proof reading

Fani Kossona

Maria Christina Krithara

Translations

Maria Theofili

Maria Christina Krithara

Constantine Lignos

Subscriptions & Advertisements:

17 Chaniotou Str, 154 52, Psychiko

M. Chr. Krithara: 210 6713086

Printing & Production

FOTOLIO & TYPICON S. A.

159 Kifissou Str, Athens

Tel. ++210 3470808, email: fotolio@typicon.gr

(* members of the Greek Composers Union)

In this issue

2. Concerts of the G.C.U.

4. Editorial (+thesis)

6. Diary of events

9. Concerts Abroad

11. News and

Comments

18. Third Programme

20. Cultural Watch

21. Young Composers'

Workshop

24. Hellenic

Music Centre

26. Dimitris Dragatakis

28. Leonidas Kavakos

34. Mimis Plessas

38. Back to the Sources

40 Greek Composers

42. Piano Workshop

44. Polytonon in English

46. Seminars &

Competitions

49. Book Presentations

52. CD Presentations

54. Announcements

A "New" Radio Three in the "Old" Format

by Constantine A. Lignos & Alexios G. K. Savvides p. 18

An assessment of the reappearance of Radio Three, the Greek classical music radio, which was closed down almost a year ago, along with the rest of ERT (the public broadcasting corporation). The "new" Radio Three reappeared about two months ago, based - more or less - on a similar format with that of its predecessor. With few exceptions, most of the old producers reappear with their old programs and in the same time slots, while the overall weekly programming follows closely the profile of the previous station. The authors discuss the overall weekly program, as well as particular broadcasts on a day by day basis, making comments, picking up good points and offering suggestions about possible improvements.

The prevalence of the middle road

by Constantine A. Lignos, p. 21

Constantine Lignos discusses with Joseph Papadatos, "mentor" of this year's New Composers Workshop which was held at the Athens Concert Hall on March 12 and during which compositions by George Karamitros, Manos Markantonis, Lambros Petsoulas, Andy Skordis, Vitalis Karagesides and Phaedra Hafta-Douka were performed by the Contemporary Greek Music Ensemble under the baton of Theodore Antoniou.

Papadatos talks about young composers creating within the postmodern context and how liberating is the sense of working within the workshop without having to compose for a jury. An additional issue is whether the extra - musical concepts that are present on a programme note are actually heard in the music. One final issue is the use of avant-garde techniques, however without the obsession of being "innovative" at all cost.

Could the compositions presented in this year's workshop have pointed towards a return to tonal centres? Could the Aristotelian idea of avoiding the extremes by seeking the "middle road" lie in the core of a marked tendency in some compositions to return to the traditional concept of creating a coherent, unified work of art, in the way it has appeared in most periods of music history?

Hellenic Music Centre

by Leonidas Kanaris, p. 24

An interview with two active musicians, which are the co-founders and editors of a new music publication project: the Hellenic Music Centre. John Sabrovalakis is a clarinetist, musicologist, lecturer at the Ionian University, member of the National Opera Orchestra, while John Tselikas is an oboist, lecturer at the Ionian University, member of the Athens Municipal Orchestra. Both are also members of the Hellenic Contemporary Music Ensemble.

What drove them to embark on this project, in spite of the negative economic circumstances, was a huge gap in the area of Greek music: the almost complete absence of printed scores.

They both started to work with programs of musical notation, gradually mastering them. Working with these, they were able to create an extensive database with completed scores.